

Gallet Philippe: zen. Massenet Jules; 1905 dec. 22. — „A Nyugat leánya”, 3 felv. Belasco Dávid után, Civinini Guelfo és Zangarini Carlo; zen. Puccini Giacomo; 1912 febr. 29. — „Orfeusz”, 2 felv. Moliné; zen. Gluck Kristóf; 1904 jan. 30. — „Parasztbecsület”, 1 felv. Verga Giovanni; zen. Monleone Domenico; 1908 január 17. — „Pelléas és Mélisande”, zenésdráma 5 felv. 14. képten; Maeterlinck Maurice; zen. Debussy Claude; 1925 nov. 26. — V. sírjánál Mihályi Ferenc és Kern Aurél mondtak búcsúztatót. (Kereszty István.)

Várai Lujza, Blaha Lujza szinpadai neve 1857-ik évtől, Győrben.

Varázsfuvola. Mozart Wolfgang Amadeus (1756-91) örökéletű operája, Schikaneder Emanuel bécsi színigazgatónak „Die Zauberflöte”, c. fantasztikus szövegére. Mozart 1791-ben, utolsó életében, komponálta. Schikaneder, a szövegíró, nem tündöklött librettójában leleményességével. Csakis Mozart gyönyörű zenéje teszi ezt a zagyvalékot elviselhetővé. Anyagát részben Wieland Dschinnistan című varáz- és tündérgyűjteményéből merítette, de nagyrészt Gieseke színész tervéből dolgozta ki. Ethikai alapul a közönség előtt még kevésbé ismert szabadkőművességet vette, s ezáltal nagy ellentmondás támadt az opera első jelenései és többi részei közt. Schikaneder szeme előtt csak az a feladat lebegett, hogy minél tarkább cselekményt állítson össze, nem törődött annak zagyvaságával. Azonkívül egy, Wieland Oberon-jából gyártott operalibrettóból is vett még egyetmást hozzá, s összetákolta azt a sokat szidott librettót, melynek egy előnye még is volt: a muzikalitás, s hogy Mozartot egy remekmű alkotására inspirálta. Legelső előadása Bécsben a Wien-folyó melletti (an der Wien) színházban volt 1791 szept. 30-án, a császári udv. operaszínház: a Kärnthner-Theater 1801 febr. 24-én mutatta be; az új operaházban, a „Zauberflöte” 1888 szept. 16-án érte meg századik előadását. Magyarországon eleinte csak német szinpadon adták: Budán 1793 febr. 17-én, Pesten

24-én. — Első magyar fordítója Pály Elek volt; ennek szövegével adták Kolozsvárott az 1820. években, valószínűleg más-más városban „Varázssíp” és „Tündérsíp” címmel. Mai címével Budapestten a Nemzeti Színház első évtizedében, „Bájsíp” c. alatt adta; hosszú pihentetés után 1877 febr. 17-én újították fel, színlapját ide másoljuk: „Varázsfuvola”, nagy dalmű 4 felv. Irta: Schikaneder. Fordította: Böhm Gusztáv. Zenéjét Mozart Amadeus. Bem. 1877. febr. 17. Nemzeti Színház. Szereplők: Sarastro — Ney Dávid, Tamino — Udvardi Antal, 1. főpap — Tallián János, 2. főpap — Szalay Kelemen, Éj királynője — Benza Ida, Pamina — Balázsne Bognár Vilma, 1. hölgy — Maleczkyné Ellinger Josefa, 2. hölgy — Heim Róza, 3. hölgy — Saxlehner Emma, Papageno — Kőszeghy Károly, Papagena — Nádayné Widmár Katalin, Monostatos — Zajonghy Elemér. — Mikor a M. Kir. Operaház 1884 szept. 27-én, megnyitott: egy évre rá iktatta műscrába a „Varázsfuvolát”, szept. 29-én, szereposztása ez volt: Sarastro — Ney Dávid, Tamino — Pauli Richárd, Éj királynője — Maleczkyné, Ellinger Jozefa, Pamina — Stoll Gizella, 1. hölgy — Ábrányiné, W. Margit, 2. hölgy — Henszler Helén, 3. hölgy — Saxlehner Emma, 1. pap — Bignio Lajos, 2. pap — Dalmoky Béni, 3. pap — Tallián János, Papageno — Kőszeghy Károly, Papagena — Kordin Mariska, Monostatos — Kiss Dezső. Sem az 1855-iki, sem a régebbi sajtó nem emlékezik meg arról: ki fordította, ki rendezte, ki dirigálta a darabot. — Nagysokára Harsányi Zsolt új, Mozarthoz méltó fordítása 1913 márc. 12-én csendült fel a M. Kir. Operaház szinpadán. A Városi Színház 1928 jún. 5-én tüzte műsorára, Lóránth Vilmos fordításában. Szereposztása: Szárásztro. Izisz főpapja — Vermes Jenő, Tamino — Szedő Miklós, Az éj királynéja — Zoltán Irén, Pamina, leánya — Báthy Anna, 1. hölgy — Kovács Ilonka, 2. hölgy — Radnai Erzi, 3. hölgy — Medveczky Bella, Főpap — Pajor Ödön, Első pap — Szabó László, Második pap — Arany József, Papageno — Maleczky Oszkár, Papagena — Kőszegi Teréz, Monostatos, szere-